

TORONTÁL

Ára: 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Bečkerek, Obiljeyva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:	Ára: 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	

A kisebbségi harc.

Beogradban a politikai krízis még egyre tart és ma, néhány nappal az új parlament megnyitása előtt, még teljes bizonytalanság uralkodik a jövő kialakulása tekintetében. Ez a sötétben való tapogatózás annál súlyosabb helyzetet teremt, mert a törvényhozás munkaképessége és aktivitása talán soha oly sürgős és kívánatos nem volt, mint ma. Vitális jelentőségű törvényeket kell tető alá hozni, régóta vajdó országos kérdések várnak gyors megoldásra, ehelyett pedig az erőket a kormányzás lehetővé tétele, a pártok elhelyezkedésének problémája és főként teoretikus jelentőségű közjogi kérdések tartják állandóan lekötve. A parlament Radicsékkal egészen más képet mutat, mint nélkülük, utja a két lehetőség szerint teljesen ellentétes irányú elhajlásokat mutat. Ma még minden prognózis felállítása meddő kísérlet volna, mert még a legközelebbi jövő kontúrjait sem lehet biztos kézzel megrajzolni.

A parlament holnapjának megteremtésében a magyarságnak egyelőre nem lehet része. Amióta a magyarság mint önálló politikai párt megalakult, a körülmények mostoha kialakulása miatt, sajátos életjelenségeket alig mutathatott fel. Az itt élő magyarságnak nincs kisebbségi története, kisebbségi tradíciók részére ki nem jelölhetők azt a mesgyét, amelyen céltudatos törtetéssel előre kell haladnia. A magyarságnak nehéz viszonyok között kellett talpra állania és már első megmozdulását is félreértés és rosszindulat sánda szemekkel kísérték. A magyarságnak szívós kitartással éveken át az élet jogáért kellett erőteszejtő, súlyos harcot vívnia és közben szervezkednie, közigazgatási kiskirályok jogtalan vétója ellen hadakoznia és ezer torlaszon át is felkeresnie elhagyott, magára maradt fajtestvéreit. Kálváriájának utolsó stációjához ma sem érkezett el és ma is még a puszta létezéséért kell nehéz viszonyok között küzdenie.

Ezek a rendkívüli viszonyok, ez a súlyos helyzet okozza, hogy a magyar-párt megbonthatatlan és teljes egységben, tökéletes fegyverzetben még ma sem áll a politikai élet porondján. A szervezkedés munkáját törhetetlen erővel folytatnia kell mindaddig, amíg a közös táborban egyesített magyarság egész ereje felett nem rendelkezik, amíg abban a tökéletes külső alakban nem léphet a világ elé, amely egyedül méltó súlyához és jelentőségéhez. A szer-

vezkedés munkájának nagyobb és nehezebb része még hátra van és ebből a munkából nem vonhatja ki magát senki sem, akiben még él a magyarság iránti szeretet, a magyar nyelv és kultúra iránti, lélekben gyökeredző ragaszkodás és az a meleg érzés, amely eltéphetetlen szákkal fűzi a magyart a magyarhoz. A magyar-párt csak akkor érheti

el a célját, ha tevékenységben, alkotókészségben mindenki megállja a helyét, ha vezér és közkatona egyforma lelkesedéssel, komoly kötelességtudással áll a magyar ügy szolgálatába és segít megvalósítani azt a célt, hogy valóban egyenjogú, érdem szerint megbecsült, dolgozó és eredményt látó polgárai legyünk az államnak.

tűnik ki, hogy a horvátok a báui szék visszaállítását kívánják.

Ugy Macsek, mint Krnyevics a tárgyalások eddigi eredménye felett meg van elégedve. A tegnapi gyorsvonattal visszautaztak Zagrebba, hogy jelentést tegyenek a párt vezetősége előtt utjuk eredményéről és megbeszéljék a további tárgyalásokat.

A minisztertanács tegnap este ülést tartott, amelyen Pasity Nikola miniszterelnök közölte Radics megbízottaival való találkozását és a tárgyalások eddigi eredményét. Este nyolc órakor Jovánovity Ljuba vallásügyi miniszter az udvarba hajtattott és a királynak jelentést tett a horvát delegátusok látogatásáról.

A horvátok megjelenése dacára sem került le a napirendről a demokrata-radikális koalíció terve. A demokrata-párt mára hirdetett klubülést, politikai körökben azonban valószínűnek tartják, hogy elhalasztják péntekre. A radikális-párt képviselői szombat délelőtt ülnek össze, hogy megbeszéljék a kibontakozás lehetőségeit.

Politikai körökben a tegnapi rendkívüli eseményekkel kapcsolatban új kombinációk kerültek felszínre, melyeknek megvalósulása mindenesetre nagy változást jelentene a politikai életben.

Hajóközlekedés Bečkerek—Temesvár között.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, apr. 11.

Bukarestből jelentik: A közlekedésiügyi miniszter kiküldötte Budisceanu mérnököt Temesvárra, hogy a Béga-esatornán megfelelő helyet kereszen egy nagyobb szabású kikötő építésére.

A napokban bizottságot küldenek Beogradba, hogy megkezdje a tárgyalásokat a Bégán való hajóközlekedés újbóli megindítására.

Belgium maga kezd fizetni.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Páris, apr. 11.

Washingtoni jelentés szerint Belgium az amerikai kormány tudomására hozta, hogy szövetségesei, Franciaország és Olaszország kezdeményezésének bevárása nélkül megkezdte amerikai adósságainak a kifizetését. Az első kamatrészlet törlesztése hétfőn kezdődik meg.

A horvát nép közeledik a szerbekhez.

Jelentős változás várható a politikai életben.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, apr. 11.

Az ünnepek alatt uralkodó teljes politikai szélesedést kedden váratlan fordulat követte, amely nagy befolyással lesz a politikai helyzet kialakulására. Mint már tegnapi számunkban közöltük, Radics pártjának két vezetőembere: Macsek Vladimir és Krnyevics Juraj Beogradba érkezett, hogy érintkezésbe lépjen a radikális-párt vezérével. A Radics-párti delegátusok küldetését nem szabad lekicsinyelni, mert nagy jelentőséggel bír majd a közeli politikai eseményekre. A horvátoknak beogradi utjában a közeledés jelét látják és a faji kérdésekben felmerült feszültségben az enyhülés bekövetkezését remélik.

Macsek Vladimir és Krnyevics Juraj tegnap délután fogadták az újságírókat, akiknek részletes felvilágosítást adtak küldetésükről. Macsek Vladimir, a Radics-párt alelnöke, az egyik újságíró előtt kijelentette, hogy

eddig rossz közvetítők útján lépett érintkezésbe a horvát nép a szerbekkel s ez volt a hibája annak, hogy nem jött létre a testvéri egyetértés. Azért jöttek el, mint a horvát nép képviselői Beogradba, hogy érintkezésbe lépjenek a radikális-párt veze-

tővel, akiket a szerb nép tényleges képviselőinek tekintenek.

Radics delegátusai tegnap délelőtt újra tárgyaltak Jovánovity Ljuba vallásügyi miniszterrel és Pasity Nikola miniszterelnökkel, délután pedig folytatták a megbeszélést. Macsek a tegnapi tárgyalásokról elmondotta újságírók előtt, hogy ezek tisztán informatív jellegűek voltak és csak kezdeti a későbbi tárgyalásoknak, melyek esetleg eredményre is fognak vezetni.

A nyilvánosság még nem tudja teljes bizonyossággal, hogy milyen követelésekkel állottak elő a horvátok Radics kiküldötteinek nyilatkozatából nagyjából ez is kitűnik.

Radics Sztepan megbízottainak kijelentései után ítélve, a meg egyezés célja az volna, hogy Horvátországot aképpen illeszkés be az SHS államba, hogy külsőleg, a külpolitikára nézve az állam egységes legyen, belsőleg pedig megkapja a teljes önállóságát.

Macsek Vladimir ezt egyik intervjújában keresztülvihetőne tartja. Hivatkozott Németország példájára, ahol a császárságban köztársasági rendszerű országrészek is voltak.

A delegátus nyilatkozatából az

TÖZSDE

Április 11.

Beograd. (Zárlat.) London 458, Páris 65450, Newyork 9840, Genf 1807, Szaloniki 115, Milano 489, Prága 29565, Berlin 04695, Wien 01382, Budapest 220, Amsterdam 3850.

Zürich. (Zárlat.) Newyork 54750, London 2550, Páris 36506, Milano

2722, Berlin 00260, Prága 163250, Wien 0007650, bélyegzett 00077, Budapest 012, Hollandia 21430, Beograd 54750.

Budapest. (Zárlat.) Newyork 20810—21410, London 20785—21385, Páris 298—308, Zürich 815—845, Milano 222—232, Berlin 21—23, Bukarest 22—24, Prága 133—139, Wien 630—660, Beograd 45—47, Napoleon 16500.

Belgium perelte Angliát a német zsákmányért.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Brüsszel, ápr. 11.

Az illetékes törvényszék első kamarája elutasította a belga államot Anglia iránti harminc millió frankos keresetével. A belga kormány ugyanis harminc millió frankot követelt Angliától a Belgiumban szerzett német hadizsákmányért. A bíróság ítélete kimondta most, hogy Angliának erre a zsákmányra teljes joga volt.

Törökország új vasutépítési programja.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Konstantinápoly, ápr. 11.

Az angorai nemzetgyűlés elfogadta a Cesta tervezetét, amely tíz évre felosztva, nagyarányú vasúti és kikötőépítéseket indítana meg. Párisi tényezők szerint ez a terv árt a francia koncesszió tulajdonosoknak.

A szovjetkormány a lausannei konferencián.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Róma, ápr. 11.

Hír szerint a szovjetkormány a lausannei konferencia előtt ismét azzal a kéréssel fordul a szövetségesekhez, hogy mint érdekelt felet, Oroszországot is hívják meg a konferenciára. Olasz körökben úgy tudják, hogy a kivánság elutasítására még nincs meg a megegyezés.

A budapesti lakáshivatal panamája.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Budapest, ápr. 11.

A lakásmizériák óta napirenden voltak a feljelentések és panaszok a lakáshivatalnál, amelyek arról szóltak, hogy a lakáshivatali döntések valótlanul alapulnak. Maczke, a lakáshivatal elnöke, bizalmas házvizsgálatot rendelt el és erre kiderült, hogy okirathamisítások és csalások révén nagyon sokan illetéktelenül, igaztalan uton jutottak lakáshoz.

Tegnap már Marinovich főkapitányhoz írt át a lakáshivatal, kérve, hogy a rendőrség vizsgálja meg ezeket a visszaéléseket. A nyomozás megállapította, hogy Keli Sándor és Slogár József lakásközvetítők közreműködésével több lakáshivatali nyomozó és segédhivatali alkalmazott követett el visszaélést. Az egyik segédhivatali vezető ellen az a gyanu, hogy maga is tudott a visszaélésekről és maga is részt vett a panamáknban.

A déli órákban a rendőrség már annyira haladt a nyomozásban, hogy ötvennél több egyént előállított és megkezdte kihallgatásukat.

A lakáshivatal az összes kiadott lakások ügyét újra megvizsgálja és az illetéktelenül elfoglalt lakásokat újra szabaddá teszi.

Anglia nem egyezik bele Németország feldarabolásába.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

London, ápr. 11.

Az angol lapok még erősebben hangsúlyozzák mint eddig, hogy Anglia semmiesetre sem egyezik bele Németország feldarabolásába. Az angol kormánynak ragaszkodnia kell álláspontjához és a jóvátétel összegét oly nagyságban kell, hogy megállapítsák, hogy Németország elviselhesse.

London, ápr. 11.

A Times párisi tudósítója jelenti, hogy a francia kormány ellenszolgáltatást kér igényeinek csökkentéséért. Nem szándékozik határozottan tiltakozni a tervezett huszonhat milliárdos jóvátétel ellen, mert előnyösebbnek tartja egy kisebb összeg

megállapítását, ha azt semmi egyéb teher nem terheli, mint a névleg nagyobb, de különböző elsőbbségekkel megterhelt összegeket. Ez azt jelenti, hogy a francia kormány arra az alapra helyezkedik, amelyen a német jóvátétel és, a szövetségesek egymás közötti adóssága megoldandó.

London, ápr. 11.

A Daily Telegraph írja, hogy Loucheur és Poincaré közötti ellentét legközelebb döntő jelentőségű eseményeket fog előidézni. A szövetségesek érdekében azonban nem szabad a két politikát egymással szembe állítani, mert ez csak erősténé Németország ellenállását.

A megyei tisztviselők fizetésjavítást kérnek.

A megyei közgyűlés határoz.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, ápr. 12.

A fixfizetésű alkalmazottak sorsa sohasem volt valami fényes. Mégkevésbé állítható ez a közalkalmazottakról, akik tudvalevőleg a legrosszabban vannak díjazva. Az állami tisztviselők fizetését úgy-ahogy rendezték, a városi alkalmazottak — mint legutóbb megirtuk — bérmozgalmat indítottak, hátra volna tehát a megyei hivatalnokok, akik még ma is az évekkal azelőtti fizetést kapják s így meglehetősen rossz anyagi viszonyok között élnek. A megyei tisztviselők most fizetésemelést kérnek. Nem állítottak fel túlzott követeléseket, nem kértek teljesíthetlent, csak azt, hogy arányba állítsák jövedelmüket az állami alkalmazottak javadalmazásával.

Az állami tisztviselők már két hónap óta kapják a felemelt drágasági pótlékot. A megyeiek nem kérnek mást, mint ugyanazt a nagyságú drágasági- és lakbérpótlékot.

A vármegyei tisztviselők kérelme felett a megyei közgyűlés határoz, amely április 25-ikén, szurdán délután lesz a megyeháza disztermében. A határozat elé érdeklődéssel tekintenek az érdekelt tisztviselők.

Bulgária jóvátételét leszállították.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, ápr. 11.

A Névez Wiener Journal diplomáciai körökből arról értesül, hogy a jóvátételi bizottság Bulgáriára nézve kedvezően döntött a jóvátételi kérdésben. Bulgária az eredetileg rája kirótt kétezerkétszáz millió aranyfrank helyett csak ötszáz millió aranyfrankot fog fizetni. A fizetés határideje nem harminchét, hanem hatvan év.

Öngyilkosság vagy büncselekmény.

Az ügyészség elrendelte a boncolást.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, ápr. 12.

Tegnap reggel öngyilkosság történt Felsőmuzslján. Egy fiatal, huszonhat éves asszony vált meg az élettől. Szomszédai és lakótársai előtt sohasem panaszkodott sorsa felett, nem említette senki előtt sőt szándékát s így a község lakosait teljesen váratlanul érte az öngyilkosságról szóló hír.

A Beeskerekkel szomszédos Felsőmuzslja községben lakott Borbély Lajosné született Dajti Lujza. Alig néhány éve, hogy férjhez ment s békés családi életet élt. Tegnap szokásához híven — korán reggel felkelt, hogy az udvarban dolga után nézzen Férje hiába várta vissza, lassan már kilenc óra felé járt az idő és az asszony még mindig nem jelentkezett. Kilenc órákor már nem tudott tovább várni a nyugtalan férj s mivel az udvarban nem találta feleségét, felkutatta a ház minden zeg-zugát. Rövid kutatás után az istállóban talált rája. A padlásra vivő lépcsőről lógott le egy erős kötél. A kötelet természetesen azonnal levágta, az életunt asszonyt azonban már nem menthette meg. Hogy miért vált meg Borbély Lajosné az élettől, nem bizonyos. Nem hagyott hátra semmiféle írást és hozzátartozóinak sem említett semmit.

A beeskereki királyi ügyészség, miután az esetet gyanusnak találta, elrendelte a boncolást. A bizottság ma délután száll ki Felsőmuzsljára, hogy a helyszínen megejtse a boncolást.

Új kommunista-per Budapesten.

A budapesti törvényszéken holnap kezdődik meg hatvanhét kommunista vádlott perének tárgyalása. A vádlottak Wienből kapták utasításukat és az volt a tervük, hogy megvalósítják a proletárdiktatúrát.

HIREK

Bótos küldöttség a miniszterelnöknél. Beogradból jelenti tudósítónk: Tegnap egy népes küldöttség járt Bótos községből Pasity Nikola miniszterelnöknél. A delegáció szónoka kijelentette, hogy Bótos határa az állandó vízáradások folytán víz alatt van és kérte a miniszterelnök közbenjárását, hogy a vizet lecsapolják és a talaj ezzel újra használhatóvá váljon. A miniszterelnök megígérte, hogy az ügyet megvizsgálattatja s minden lehetőt meg fog tenni a bótosiak érdekében.

Pusztít a pestis Indiában. A Times jelenti Bombayból, hogy az utolsó héten száznál többen meghaltak pestisben.

A Sokol hangversenye. A beeskereki Sokol április 18-ikán, szurdán este nagyszabású hangversenyt rendez a Kaszinóban, amelyen Turinszki Voin és Staity Nadesda, a beograd opera két kiváló, ismert nevű művésze szerepel. Mindkét művész Beeskerek szülőtte és eddigi szerepléseikkel a legszigorubb bírálóknak is teljes elismerését vívták ki. Beeskereken eddigi hangversenyeikkel feledhetetlen emlékeket szereztek a hangversenyközönségnek s így érthető a nagy érdeklődés, mely a hangverseny iránt megnyilvánul. A koncerten a Sokol dal-egylete is közreműködik. A zenekiséretet a beeskereki zenekedvelők egyesületének zenekara szolgáltatja Ripka Imre karnagy vezetése alatt.

Leégett a csacsaki gyermekotthon. Csacsakból jelenti: A csacsaki gyermekotthon eddig ismeretlen módon kigyulladt és porrá égett. Az épületben lakó kétszáz gyermeket csak nagy nehezen tudták megmenteni. Az anyagi kár milliókra rug.

Betöltötték a városgazdai állást. Annakidején megírta a „Torontál”, hogy Dimitrijeviy Tihamér, a katonai ügyosztály tisztviselőjét a városgazdai hivatal ideiglenes vezetésével bízták meg. Dimitrijeviy a legutóbbi időkig úgy a közönségnek, mint feljebbvalóinak legnagyobb meglepődöttségére vezette a városi gazdasági hivatal ügyeit, tisztviselői közül azonban, amelyet ideiglenesen vállalt el, önkéntesen lemondott és előbbi állásába való visszahelyezését kérte. A lemondás folytán pályázatot írtak ki, amelyre hat ajánlatot adtak be. A kérvényezők közül Mihajlovity Jósza nyerte el a tisztséget, aki gazdasági akadémiát végzett Prágában s így leginkább megfelel erre az állásra. Az új városgazda a napokban veszi át hivatalát. — Dimitrijeviy Tihamér eredeti állásába, a katonai ügyosztályba kerül vissza, mely általa érteke munkáját nyert vissza.

Tisztviselősztájk fenyeget Romániában. Bukarestből jelenti: Az állami tisztviselők mozgalmát indítottak anyagi helyzetük megjavításáért. A tisztviselők elhatározták, hogy amennyiben nem teljesítik követeléseiket sztrájkba lépnek.

A nyomor számlájára... Novi Sadról jelenti: Gligorijevity Vladislav, orosz emigráns, tegnap délután lakásán agyonlötöte magát. Öngyilkosságának oka, hogy nem tudta tovább elviselni a nyomort.

Jön! - Sándor Mátyás!

Vakmerő rablás Novi Sadon. Novi Sadról jelenti tudósítónk: Vakmerő rablás történt tegnap Novi Sadon. Két ismeretlen egyén beállított Antonovity Joca kereskedő lakására, ahol a kérdéses időben csak a kereskedő felesége és családja tartózkodott, összekötözték a két nőt és utána kirabolták a Wertheim-szekerényt, amelyből ötvenezer dinárt vittek el. A nyomozás megindult. A cselédet letartóztatták, mivel alapos a gyanu, hogy összejáratott a tettesekkel. Kihallgatása folytán állhatatosan tagadott.

Kedves ismeretlen

Aki ma azzal tiszteltél meg, hogy inkább gunyoros, mint szellemes levélben kértél tőlem tanácsot szívügyedben: vedd tőlem tisztelettel a következő leckét: Kétféle ember van. Rosszindulatú és jóindulatú. A jóindulatú örülni tud egy virágnak, egy szép melódiának, egy jó könyvnek, egy meleg baráti szívnak, tekintet nélkül arra, hogy az emberiség mily neméhez tartozik az a baráti szív. Mindenkiben jó barátot lát, mindenkinek szíveségeket tesz, ha tehet és senkivel szemben sincsenek hátsó gondolatai. Az ilyen embernek rendesen tiszta a szíve, gyermeked a lelke és — szegény marad élete végéig, mint a templom egere. Mert mindenkinek a keze az ő zsebében van. És míg mások kuszának föl a hátán, ő boldogan állapítja meg Cyránóval: „Szép volt Krisztian és lángész Molière”. A rosszindulatú nem hiszi el, hogy van aki másképpen tud gondolkodni, mint ő. Nem hiszi el például a tisztáról, hogy tiszta és nem hiszi, hogy a fehér, nem — fekete. Nem hiszi el az anyjáról, hogy szent volt, külön volt mint a többi asszony! A rosszindulatúnak minden férfi gazember és minden asszony becselen. Már a gyermek is ölé gondolatokat forgat szíve mélyén és nincs egyetlen jó ember sem a világon, csak — ő! Az ember ne törődjék senki más véleményével, csak a szívére hallgasson. Az ohase csal meg, vagy ha megcsal, akkor nem ismered még magad és akkor nagyon üdvös magadba mélyedni és önmagad megtalálni.

Mulatság a Kaszinóban. Kedden este tartották a Beeskerekben tartózkodó volt orosz tisztek táncmulatságukat a Kaszinó összes helyiségeiben. Az általános táncot rövid, nívós műsor előzte meg, amelynek során felleptek a legjobb beeskereki műkedvelők. Különösen nagy sikert aratott Nyáray Rezső határos ének-számaival, amelyeket a szokott precizitással s meleg érzéssel adott elő. A közönség a szereplőket hosszasan megtapsolta. Előadás után tánc volt, amely a legjobb hangulatban a kora reggeli órákig együtt tartotta a közönséget.

Országos vásárok. Bega Sveti Djuradjon április 14. és 15-én, Zsablán és Bacsopolián április 15-én országos vásárt tartanak.

A Mükedvelők Színháza azzal a kéréssel fordul mindenkihez, aki a kultúra ügyét a szívében viseli, hogy akinek kedve van, jelentkezzen a Mükedvelők Színházának gardárába. Jelentkezni lehet mindennap délután írásban, telefonon, személyesen Juhász Ferencnél, a „Torontál” szerkesztőségében. Telefon 281.

Nikkelezni, galvanizálni Krausz-nál Veliki Beeskerek. Telefon 329.

Gräfe, Wulle és Henning.

A poroszországi puccs-mozgalmak kompromittált vezetői.

Berlin, április 11.

A poroszországi puccs-mozgalmak leleplezése Berlinben roppant nagy feltűnést keltett, annak ellenére, hogy a „deutschvölkisch”-mozgalmak vezetőitől senki sem várt mást. A jobboldalról tulsok embert avattak be terveikbe, úgy hogy idő előtt a hatóságok is értesültek az esetről. A porosz belügyminisztériumban már hónapok óta tudták a készülődésekről és csak az alkalmas pillanatra vártak, hogy leleplezzék. A porosz belügyminisztérium egyaránt ügyelt a jobbszélsők és a balszélsők puccskísérleteire, mégis sokkal komolyabban veszi a mozgalmakat, mert azoknak kiválóan képzett és fegyelmezett különítményei vannak. A szociáldemokrata és kommunista szervezetek fegyelem és katonai kiképzés dolgában messze elmaradnak a reakciós alakulatoktól.

Valószínűleg mindenkit érdekel annak a három férfinak személyisége, aki a leleplezett puccsmozgalmak élén állott Gräfe, Wulle és Henning birodalmi képviselők a radikális jobboldali mozgalmak ismert nevű vezetői. Azelőtt a német nemzeti párt kötelékébe tartoztak, ezt a pronenszirozott reakciós pártok azonban még mindig tudomokratikusnak találták, kiléptek tehát belőle és megalakították a Deutschvölkische Partei-t. A poroszországi puccs-mozgalmaknak ez a három képviselő a lelke és a szervezője. Gräfe a negyvenéves német szemorvosnak, Albert von Gräfe-nek a fia. Az apa a német tudomány egyik büszkesége volt, aki újfajta szemoperációk révén világhírnévre tett szert. A fiu azonban nem üt apjára, ő már „junkernek” érzi magát, aktív tiszt volt, tagja a mecklenburgi lovagi társaságnak és tulajdonosa a Wismarban megjelenő konzervatív „Mecklenburger Anzeiger”-nek. A háboruban a goricei ütközet alkalmával súlyosan megsebesült. Mindennél bátor embernek ismerik és éppen ezért, bizonyos általános tekintélynek örvendő.

A másik vezér, Wulle képviselő már egészen más vagásu ember. Ő a szerkesztői asztal mellől került

az aktív politikába. Ujságírói pályafutását Berinben kezdte, több nagy-német lapnak volt szerkesztője, így a „Dresdener Neueste Nachrichten”-nek, a „Chemnitzer Allgemeine Zeitung”-nak és éveken keresztül a „Reinisch westfälischen Zeitung”-nak. Később megalapította a berlini „Deutsche Zeitung”-ot, a német nemzeti párt organumát. Csakhamar azonban kilépett a lap kötelékéből és megalapította a „Deutsches Tagblatt” és „Deutsches Abendblatt” című berlini napilapokat, amelyekben még a német nemzetieknek is reakciósabb politikát hirdetett. Wulle a puccs-mozgalmakban oly súlyosan kompromittált szabadságpárt sajtófőnöke. A háború alatt eleinte a fronton teljesített szolgálatot mint katonatiszt. Később azonban irodai szolgálatra osztották be, mivel a fronton oly komiszul bánt a legénységgel, hogy a hadvezetőség kénytelen volt őt visszahívni. Azt hiszem röviden jellemzett háborus karrierje ennek az elkeseredett puccsistának legjobb és legtalálóbb portréja. A harmadik vezér, von Henning képviselő, a reakció triumvirátusának diplomatája. A háború alatt ő is mint tiszt teljesített szolgálatot, később azonban beosztották a Kiewben meggyilkolt Mirbach gróf követségébe.

Egy katonatiszt, egy újságíró és egy diplomata szövetkeztek tehát egymással, hogy Németországban megvalósítsák a jobboldali reakció uralmát. Kétségtelen, hogy Gräfe, Wulle és Henning Németországban nagy tömegek felett rendelkeznek. Ha a porosz belügyminisztérium idejében le nem leplezi az ismeretett trifolium puccs-terveit, úgy ma talán Berlinben Gräfe, Wulle és Henning lennének a teljhatalmu diktátorok. Hogy ez Németországra, valamint egész Európára mit jelentene, azt az elmondottak után valószínűleg felesleges bővebben ismertetni. Új háborút, új vérözönt, a jobboldali reakció tombolását, később azután esetleg a baloldali bolsevisták győzelmét és végső esetben egész Európa elpusztulását.

A Mükedvelők Színháza egy hatalmas, a szabad ég alatt előadásra kerülő mesejátékra készül, amely filmesítve is lesz. A darabhoz keres a rendezőség husz fiatal hölgyet, ötven kis leányt, öt évestől tíz éves korig, harminc fiút nyole évestől tíz éves korig és tíz fiatalembert. Az egyedüli feltétel, hogy a jelentkezőnek jó termete legyen. Jelentkezni lehet mindennap délután Juhász Ferencnél a „Torontál” szerkesztőségében.

Eltűnt tanuló. Tóth Ferenc veliki beeskereki fazekasmester József nevű 11 éves fia kedden reggel elment hazulról és azóta nem tért vissza. Az eltűnéskor hosszú télikabát volt rajta. Aki tud felőle, értesítse az aggódó szülőket. (Báthori-utca 339. sz.)

Koszorúmegváltás. A Messinger Karolin-féle leánynevelőintézet igazgatói és növendékei feledhetetlen kiváló növendékük és társnőjük: Kun Gizike elhalálózása alkalmából koszorúmegváltás címén 200 dinárt adományoztak a helybeli árvaháznak.

Új típusú angol repülőgép. Londonból jelentik: A repülésügyi minisztérium eredményes kísérleteket tesz egy új típusú repülőgéppel, melynek motorja mindössze három és fél lóerejű lesz. Az új gép 170 kiló súlyú és 80 kilométer sebességet érhet el. Az új típusú repülőgép ára annyiba fog kerülni, mint egy motorkerékpár. A hadügyminisztérium ötvenezer font sterling jutalmat tűzött ki oly repülőgép-megoldásra, amely hatszáz méternyire tud a levegőbe emelkedni merőlegesen és óránként 30 kilométeres sebésben a levegőben egy helyben tud maradni.

Olesó cukor. A „Köztisztviselők fogyasztási szövetkezeti” cukor megjött s a kiosztása megkezdődött. Felteleg az üzlet kirakatában láthatók. Az igazgatóság.

Hanges kacagás töltötte be tegnap este az Internationál termét. A szépszámu közönség remekül mulatott a bájos Lya Mara kedves játékán, a Napoleon leánya című filmjáték főszerepében. Az előadást ma este 6 és 8 órakor megismétlik.

Átutalások, hitellevelek és csekkek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukvitelre kaphatók — a beogradi pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.T. fiókjánál (Srpska Zadrúzna Banka D. D.), Veliki Beeskerek. — Telefon 43 és 47.

Önnek még nincs jó hangja? Használjon mézes vizet, recept a „Vajdasági Méhészeti Lapokban” Stari Beesej. (6)

Arnstein Józsa fűzőszalonját Alkotmány-utca 23. szám alá helyezte át, hol a legújabb divatu haskötők, melltartók, orvosi haskötők készülnek. Modellek bármikor megtekinthetők.

Átutalásokat és csekkekiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportőrök részére valutabiztosításokat legjutányosabban eszközöl a Nagybeeskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület, Telefon: Pénztár 16. Vezérigazgató 52.

A községi kéményseprők elégedetlenek.

A cséplési szabályrendelet módosítása elötérben.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, apr. 12.

Torontál-Temes megye törvényhatósági bizottsága apr. 25-én, szerdán d. e. rendes évi közgyűlést tart a vármegyeháza nagytermében. A tárgysorozaton több fontos pont szerepel. Többek között ezen az ülésen dől el a megyei tisztviselők fizetésjavításának kérélmé, akik ugyanolyan magasságu drágasági pótléket és lakbért kívánnak, mint amilyent az állami tisztviselők kapnak.

Ugyancsak ezen a közgyűlésen tárgyalják az 1923-as pótköltségvetést, amely több pontot foglal magában. Hosszas vitára ad alkalmat a megyei (községi) kéményseprőmesterek kérélmé, amelyben a közgyűlésileg megállapított seprési illetékek felemelését kérik. A kéményseprőmesterek a múlt évben száz százalékos emeléshez kaptak hozzájárulást s most a folyó évre kétszáz százalékos pótlék engedélyezéséért foly amódnak.

Még egy nagyfontosságú pont szerepel a tárgysorozaton, amely a gazdákat különösképpen érdekli. Javaslat kerül ugyanis tárgyalásra, mely a cséplési szabályrendelet módosítását indítványozza. A javaslat egyszerűsített eljárást ajánl aképpen, hogy a cséplési engedélyeket ezentul ne a főszolgabírók, hanem a községi előljáróságok adják ki. A terv elfogadása esetén sok felesleges időve-zteségtől mentik meg a bántási gazdákat.

Leszavazták az angol kormányt.

London, apr. 11.

Az alsóházban a kormány a volt katonák polgári szolgálatban való alkalmazásának kérdésében 138 szavazattal 145 ellenében kisebbségben maradt. Eddig még nem bizonyos, hogy a leszavazásnak lesznek-e politikai következményei.

Az ékszerboltban

Milyen az idei ékszerdivat? — A gyöngy vezet. — Horribilis ékszerdrak. — Riport arról, ami szép és drága.

A vidéki kassziroskisasszony már régen kitalálta, hogy amikor jól megy sorsa, ékszerekbe dugja pénzét. A legjobb anyagba. Hogy aztán legyen mit eladni. Ezt csinálja ma az egész bizonytalanra lett világ. Azok is, akik most adogatták el jobb időkből maradt ékszereiket, azok is, akik ma gyülő papírpénzüket sietve hordják jó anyagba. Az egyiknek lement, a másiknak felmegy, a bizonytalanság dobálja az embereket, mint a sorsnak kitett kassziroskisasszonyt. Akik lecsusztak, utolsó menedékük volt a kis aranylánc, az óra meg a gyűrű, akiket pedig feldob a hullám, azoknak első gondjuk, hogy aranyat, drágakövet vegyenek, „Ha elfutnak a gyér aranyak, fölséges, nagy uri magunkból, istenem, be kevés marad... S ha megjönnek a gyér aranyak: szabad megint Istennek lenni, két-három-négy napig szabad..."

A nagy vásárlók ma mind Berlinbe vonulnak. Ezeket azonban nagy esalódás éri. A német ékszerészek és aranyművesek okultak Ausztria példáján, nem hagyják a leesebb pénzen széthurcolni a legreálisabb értéket, magát az értékmérőt: az aranyat. Akik jönnek Berlinből, bevallják, hogy minden olcsó az idegen pénznek Berlinben, csak az ékszer nem. A berlini ékszerészek tabellával dolgoznak, naponként pontosan utána mennek a világparitásnak. Ékszerben egyáltalán nincs valami tulságos eladási kedv a német piacon. Wienben azonban igen. Itt hajlékony lett az ékszerkereskedő, egyrészt mert a vásárlók kirohantak Berlinbe, másrészt, mert az osztrák pénz ma már nem olyan szeszélyes.

Talán kevés üzletág tartotta meg annyira régi wienit szoliditását, mint éppen az ékszerészüzletek. A kirakatok nem tüntetik fel az árakat, de bent mindenről pontosan értesülisz. Megtudod azt is, hogy mi a divat. A gyöngyöt tartják a vezető divatékszernek; persze a nagyszemű gyöngyfüzerek ma nem láthatók; azoknak olyan Himalaya-árak van, hogy már nem kerülnek a napi forgalomba. Azokat már csak úgy adják-veszik az emberek, mint egy-egy fekvő birtokot. Helyükbe kerültek azonban a kisszemű, diszes, hosszú füzerek, az ugynevezett bajaderek, amelyek bojtyszerű, vagy egyéb gyöngy motívummal végződnek. Épp így divatosak a kötélszerűleg fonott gyöngyláncok, ugyancsak apró gyöngyökből. Eféle gyöngygyakéket már körülbelül tíz millióért is adnak. A brilliáns az örökdivat. Átlagminőségben karátja ezer svájci frank, amit ma osztrák pénzben fogad el minden wienit ékszerész. Van már az átlagminőség alatt is, de felette is, egészen kétezer frankig, tüze, fehérége, hibátlan-sága és nagysága szerint. Amit régi időkben eléggé gyakran láthattál elsőrendű ékszerészeknél, husz-harminc karátos szoliter-brilliánst, annak ma a boltokban teljesen nyomavészett. Négy- és ötkarátos a legnagyobb, ami a rendes forgalomba kapható. A karperec ma is divat. Még mindig az orakarperec az, amit leginkább vesznek. Érdekes, hogy

ezekhez a karperecekhez ma már csak az óraszerkezeteket szállítják Svájcban, az óra keretmunkáját (platinból és apró brilliánsokból a legváltozatosabb ornamentikával) wienit műhelyekben készítik. Ezek az órák leginkább téglalapúak, honnan simulnak a csuklóhoz és csak feketeleselymszalag tartja őket. A karperecórák mai wienit ára hétmilliótól harmincemillióig terjed. Amit még eddig sehol sem láttunk, óragyűrűket fognak most készíteni. Ezeket ma még csak jelezték a piacon, a kirakatokba csak néhány nap muíva kerülnek. Ez wienit specialitás lesz.

Mit keres egy francia író? A Société des Gens de Lettres, a francia írók jogvédő-egyesülete, most nagy akciót kezdett az írók megélhetése érdekében. Különösnek tetszik ez nálunk, ahol a L'Illustrationban el szokás nézegetni Pierre Loti csodaszép kastélyának fantasztikus berendezését, ahol legendák vannak arról, hogy milyen honoráriumokat kap Amerikában Sacha Guitry, hogy milyen sok pénzt keresnek a francia szindarabírók és regényírók. Ezek után meglepőek azok a felszólalások, amelyek az egyesület legutolsó ülésén elhangzottak. René Bouviesne, aki akadémikus és aki a legfinomabb francia regényírók egyike, elmondotta, hogy egy-egy regényének közléséért egy belga kiadó 100 frankot fizetett. Roland Dorgeles, aki szintén a legkülönb írók közül való, felpanaszolta, hogy egy vidéki ujság 8000 soros regényét 42 frank honoráriumért közölte. Bernard Taft, egy jőnévű francia novellista kimutatta, hogy egy elbeszélést egyszere három lap közölte. A párisi ujság 31 frank 54 centimes-t, a lyoni 7 frank 40 centimes-t, a nizzai 7 frank 86 centimes-t fizetett. Egy másik novellájáért egy párisi lap 18 frank 34 centimes-t, egy alexandriai ujság pedig 83 centimes honoráriumot küldött be neki. A francia írók tiltakoznak az ellen, hogy írásaikat a gyarmatokon és a vidéken egyszerűen ellopják a kiadók és most a legfegyvermeztebb jogvédő-szervezetet akarják életrekelteni anyagi érdekeik védelmében...

IRODALOM

A „Tűz“ husvétli száma. A „Tűz“ új, husvétli száma most jelent meg igen érdekes, értékes és változatos tartalommal. Garvay Andor amerikai tárgyú drámája, „A bánya“ folytatódik a számban. Gömöri Jenő: Furesa gondolatok című érdekes és egyéni zamatu írásaival szerepel. Füst Milán gondolatébresztő Naplóját adja közre. Bodnár Mária Klárától, a Tűz által felfedezett új erdélyi írónőtől Bosszu címmel újabb novella van e számban. Igen érdekesen és találon fejtegetik a mai Európa zürzavarából való kijutás útját Manojlovitch Tódor, a híres szerb költő és Norbert György. Koppányi Tivadar a cukorbetegség új, hatásos gyógymódjáról írt cikket. Györi Ernőnek egy nagyszerű riportját, — mint az első irodalmi hangja és célu riportot — mutatja be a Tűz, a riport címe: „Arnyjáték, amelyben igazi vér hull“. (Egy nőleány tragédiája.) Négy új utóállásbeli költőt mutat be a „Tűz“ e száma: Lévy Aladárt, P. Gergely Boriskát, Kiss Idát, Ruth Klárát. Versek vannak még e számban: Bárd Oszkártól, Földes Sándortól, Salamon Lászlótól, Tamás Ernőtől, Werner Gyulától, Forbáth Imrétől, Juhász Árpádtól. Aldori Károly írt kritikát Lányi Menyhért renaissance-dramáinak nagyszerű kassai bemutatójáról. A „Beszélgetések rovatban hosszan foglalkozik a „Tűz“ a veliki becskereki Ady-társaság megalakulásával. A „Tűz“ kiadóhivatala: Wien, VI., Mariahilferstrasse 9a.

Fűzavesszőből font modern garnitúrák, villa-, hálószoba- és nyaralóberendezések, kertiszékek és asztalok a legizlésebb kivitelben és legolcsóbb árban kaphatók Quidin Józsefnél, Gyüre Jakstya (Petőfi) u. 2221. szám (saját ház), a Lukács-féle szappangyárral szemben.

Eladó 647
egy 7 HP eredeti Mayer-féle fekvő **benzinmotor** két lendkerékkel, teljesen kijavítva, majdnem új. :: Megtekinthető: **CSÓKÁS ANTAL** gépjárműműhelyében V. Bečkerék, Knez Miletina (Nicki) u. 4.

Villamossági és műszaki cikkek:

izzó- és asztali lámpák, házi csengők és elemek, vezetékek minden vastagságban, Bergmann-csővek, zseblámpák, Metallum elemek, gyújtók, gyújtókövek a legjutányosabb áron szerezhetőek be nagyban és kicsinyben

Milan Reza és Társa műszaki iroda és kereskedésében Vel. Bečkerék, Szkerlityeva (Városház) u. 2.

Vállalunk műszaki és villamos felszereléseket, malomberendezéseket helyben és vidéken a legmodernebb kivitelben az iroda mérnöke által készített tervek szerint. :: G-rantált munka! Olcsó árak! Kérjen árajánlatot!

3 hold szőlő

helyben azonnal bérbeadatik. 658

Cím a „Toronto“ kiadóhivatalában.

Nyomatott Pleitz Fer. Pálnál Veliki Bečkerék.

Eladó

forgalmas helyen csinosan berendezett jóforgalmu kisebb fűszerüzlet, tőzsdé és italmérségi joggal, esetleg beköltözhető lakással együtt. A vételhez összesen cca 70 000 dinár van szükség.

Kisebb fűszerüzlet

árval együtt sürgősen eladó. A vételhez 15 000 dinár szükséges.

Jóforgalmu nagy fűszerüzlet

házzal, 4 szobás lakással, melléképítményekkel, 3 pincével, 2 raktárhelyiséggel, 2 kocsiszinnel, külön mosósüzettel, továbbá egy második házzal, 2 nagy urilakással, parkirozott udvarral eladó. A vételhez 500.000 D szükséges.

Bővebbet: 676

Banatska Trgovacka Agencijanal
Veliki Bečkerék. Telefonszám 32.

Eladó 1 darab 12 HP.

benzinlokomobil

Podvinetz & Heisler gyártmány, teljesen jókarban. Üzemben látható Csókás Antal gépjárműműhelyében, Knez Miletina u. 4. 648

Ház eladás!

A III. külkerület 11/p. számu ház, mely áll 2 szoba, 1 konyha, egy éléskamra, 1 nyári konyha, alatta pince és 400 ö l szőlőből, szabad kézből azonnal eladó. 631

Bővebbet ugyanott a tulajdonosnál.

Eladó

egy 9-es számu alig használt harisnyakötőgép vasasztallal és teljes felszereléssel. 679

Takovska (Garai) u. 13. sz. alatt.
Ugyenott egy jókarban levő cipészgép is eladó

ITT AZ IDŐ!

229 Szobafestési és mázolás munkát legolcsóbban vállal

POTYE FÜLÖP, Solunska (Révai) u. 16, a volt honvéd laktanya mellett.

Nagyobb szállítmány Ia minőségű ékezési 677

burgonya

érkezett, bármily mennyiségben kapható míg a készlet tart. Zsitni trg (Buza-tér) 9. sz. alatti pincehelyiségben

Eladó!

Az „Élet könyve“ (Biblioteka Vitas) című 30 kötetből álló regénytár, teljesen új állapotban. Ára 1500 dinár. Zmaj Jovina u. 8., a kapu alatt jobbra

Eladó ház.

Egy két lakásból (4 és 5 szobás) álló lakóház az összes melléképítményekkel, a legjobb anyagból épült, teljesen száraz, eladó. A nagyobb lakás vétel esetén azonnal átvehető. 646

Közelebbi felvilágosítás kapható: Zmaj Jovina (Maria Terézia) u. 20 sz. a.

Eladó

szabadkézből egy kettős számu **Wertheim-szekrény** duplikátkulccsal. Bővebbet 656

Piking ügynöknél.

Kiadja Pleitz Fer. Pál.